

Titulació	Tipus	Curs
Recerca en Educació	OP	1

Professor/a de contacte

Nom: Gemma Paris Romia

Correu electrònic: gemma.paris@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No hi ha prerequisits

Objectius

En aquest mòdul s'estudiaran les epistemologies, metodologies i processos d'investigació sobre diversitat i valors en l'educació de les arts visuals i l'educació física a l'escola. Es considerarà els contextos escolars de les investigacions que abarquen els diferents nivells dels sistemes educatius i també la formació docent, plantejant la idea de comunitat i canvi social des de les nostres àrees en relació amb la diversitat de participants (nens, joves, adults, dones, persones migrades, amb capacitats diverses) i les oportunitats d'aprenentatge

Els objectius del mòdul són:

- a) promoure la reflexió i el debat per a repensar les arts i l'activitat física en la societat actual i en l'educació;
- b) analitzar críticament les desigualtats i formes d'exclusió en els discursos de l'escola i dels mitjans de comunicació; i
- c) promoure projectes i models d'investigació que incorporin la diversitat social, cultural i de gènere, i es basin en la intervenció educativa a través i per a les arts i l'activitat física.

Tanmateix, l'escola no és una institució aïllada sinó que es troba immersa en la comunitat, per aquest raó, en aquest mòdul també s'abordarà la relació entre l'escola i les institucions artístiques, culturals, socials i esportives del seu entorn.

Resultats d'aprenentatge

1. CA53 (Competència) Formular un problema d'investigació mitjançant estratègies investigadores que promoguin el pensament crític i visibilitzin la diversitat existent en l'àmbit educatiu.

2. CA54 (Competència) Construir propostes de millora educativa i dissenyar petits prototips i/o projectes d'innovació basats en les evidències obtingudes mitjançant la investigació a través de les arts i l'educació física i corporal.
3. CA55 (Competència) Desenvolupar l'esperit crític avaluant i detectant desigualtats per raó de sexe/gènere en l'àmbit educatiu.
4. KA54 (Coneixement) Reconèixer els paradigmes, els enfocaments i els dissenys metodològics en investigació en educació a través de les arts i el cos.
5. KA55 (Coneixement) Problematitzar i donar respostes a les necessitats educatives actuals mitjançant plantejaments innovadors a través de la investigació educativa per mitjà de les arts i el cos.
6. SA40 (Habilitat) Desenvolupar el disseny i seleccionar la metodologia més coherent amb els objectius de la investigació en educació que es vol fer.
7. SA41 (Habilitat) Comunicar una investigació adaptant el registre a aquest àmbit educatiu, aprenent també formats de narratives visuals pròpies de la investigació a través de les arts (IBA).

Continguts

S'abordaran les següents temàtiques:

1. Innovació en la intervenció educativa a partir de l'art i l'activitat física
 - 1.1. Mirades creatives a l'escola. Innovació i creativitat a partir de les arts
 - 1.2. L'activitat física, l'esport i l'art com a eina d'inclusió social o educació en valors
 - 1.2.1. Ensenyament i aprenentatge de valors: conceptes i estratègies d'intervenció
 - 1.2.2. El rol de l'educador. L'educador/a com agent de canvi.

Currículum ocult, idees preconcebudes

- 1.2.3. Crítica dels mitjans de comunicació per a l'educació

2. Diversitat cultural, social i de gènere en educació artística i educació física

- 2.1. Perspectives teòriques i estratègies en la investigació narrativa de la diversitat en l'art i l'activitat física
- 2.2. Investigar la diversitat cultural, social i de gènere en educació artística
 - 2.2.1. Gènere i cos en la investigació en educació artística
 - 2.2.2. Interculturalitat i inclusió en la investigació en educació artística

Cinema i diversitats: experimentació amb la càmera, visualitat i corporeïtzació

- 2.3. Investigar la diversitat cultural, social i de gènere en educació física
 - 2.3.1. Desigualtat cultural, social i de gènere en EF i l'Esport. Estudis i investigacions.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			

Sessions presencials	36	1,44
Tipus: Supervisades		
Presentacions i tutorització	36	1,44
Tipus: Autònomes		
Treballs	78	3,12

L'activitat formativa es desenvoluparà a partir de les dinàmiques següents:

- Disseny d'estudis i projectes d'investigació;
- Exposició i discussió d'enfocaments conceptuals i d'investigació: fonamentació teòrica-metodològica de la recerca;
- Presentació, lectura i anàlisi d'articles, projectes d'investigació i innovació;
- Reflexió i debat sobre la interconnexió entre les dues àrees que conformen el mòdul.

Amb l'objectiu de garantir la coherència i la transparència en l'ús de la IA en l'assignatura i les seves activitats avaluablens ens atenem al model 3 d' Ús responsable: En aquesta assignatura, es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) com a part integrant del desenvolupament del treball, sempre que el resultat final reflecteixi una contribució significativa de l'estudiant en l'anàlisi i la reflexió personal. L'estudiant haurà d'identificar clarament quines parts han estat generades amb aquesta tecnologia, especificar les eines emprades i incloure una reflexió crítica sobre com aquestes han influït en el procés i el resultat final de l'activitat. La no transparència de l'ús de la IA es considerarà falta d'honestedat acadèmica i pot comportar una penalització en la nota de l'activitat, o sancions majors en casos de gravetat.

Però cal tenir en compte que l'ús de la intel·ligència artificial (IA) comporta un consum energètic considerable. Per tant, és important fomentar un ús responsable i eficient de la IA en l'àmbit educatiu, prioritzant aplicacions amb un impacte positiu i evitant-ne l'ús innecessari per tal de minimitzar l'impacte ambiental.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Activitats individuals i grupals durant el desenvolupament del mòdul	40%	0	0	CA53, CA54, CA55, KA54, SA41
Assistència i participació	20%	0	0	CA55, KA55, SA40
Memòria/treball individual	40%	0	0	CA54, KA55, SA40, SA41

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà mitjançant les activitats que s'assenyalen. Les dates d'avaluació seran durant el desenvolupament del mòdul i l'avaluació final serà en l'última sessió del mòdul. La data de recuperació serà dues setmanes després de finalitzar el mòdul.

L'estudiant podrà optar a avaluació única, la data d'avaluació serà la darrera sessió del mòdul.

La nota final serà la mitjana ponderada de les activitats previstes. Per poder aplicar aquest criteri serà necessari obtenir com a mínim un 4 a totes les activitats, les realitzades durant el desenvolupament del mòdul i a la memòria/treball final del mòdul.

La retroacció de les activitats d'avaluació les farà el docent com a màxim 20 dies després de la data d'entrega.

La data de recuperació serà una setmana després que s'acabi el curs.

El procediment de revisió de les qualificacions es realitzarà de forma individual.

Les activitats d'avaluació seran de diferents formats: treballs escrits, presentacions orals, exposició obra artística. Les activitats d'avaluació faran mitja entre si, i seran recuperables. Els estudiants que durant el curs hagin fet un seguiment adequat de l'assignatura i tot i així els quedi algun aspecte no assolit se'ls donarà l'oportunitat de poder superar la matèria, realitzant un treball autònom addicional o refent alguna de les activitats lliurades o realitzades. S'haurà d'estudiar cada cas en funció de la situació de cada estudiant.

El plagi supondrà el no apte i es comunicarà a la coordinació de la titulació.

Les classes es realitzen en castellà.

L'assignatura no admet un Prova de Síntesi per als estudiants que es matriculen per segona vegada.

L'estudiant pot sol·licitar avaluació única. L'avaluació única tindrà lloc a final de l'assignatura. Les tasques d'avaluació per a l'alumnat que s'aculli a l'avaluació única seran les mateixes que per a la resta d'estudiants, però els treballs en grup s'hauran de fer de manera individual. S'aplicarà el mateix sistema de recuperació que per a l'avaluació continuada. La revisió de la qualificació final segueix el mateix procediment que per a l'avaluació continuada.

Bibliografia

Achotegui, J. (2014). *Doce características específicas del estrés i el duelo migratorio*. Barcelona: Jose Achotegui Loizate.

Anderson, T.; Gussak, D.; Hallmark, K.K. & Paul, A. (Eds.). (2010). *Art Education for Social Justice*. Reston A.V: NAEA.

Armengol, D. (2022). *Art emergent: la collita i el viatge*. Univers Llibres

Atkinson, D. (2002). *Art in Education: Identity and Practice*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.

Camnitzer, L. (2015), "Thinking about Art Thinking", *e-flux Journal*.
<http://supercommunity.e-flux.com/texts/thinking-about-art-thinking/>

Cahnmann-Taylor, M. & Siegesmund, R. (Eds) (2008). *Arts-Based Research in Education*. New York: Routledge.

Carbonero, L. Soler, S. & Prat, M. (2011). Els estereotips de gènere a l'Educació Física i l'esport. Entre la reproducció i el canvi. *Innovació en Educació Física*. IN&EF.

Clandinin, J. (2007) (Ed.). *Handbook of Narrative Inquiry*. Londres, Thousand Oaks i Nova Delhi: Sage.

Chalmers, F.G. (2003). *Arte, educación i diversidad cultural*. Barcelona: Paidós.

Dalton, P. (2001). *The Gendering of Art Education: Modernism, Identity and Critical Feminism*. Buckingham: Open University Press.

- Dowling, F.; Fitzgerald, H. & Flintoff, A. (2012). *Equity and Difference in Physical Education, Youth Sport and Health. A Narrative approach*. Routledge. London and New York.
- Eisner, E. (2004): *El arte y la creación de la mente*. Barcelona, Paidós.
- Empain, J. & Rifà-Valls, M. (2018). Juxtaposing professional identities and (re)telling pedagogical relations through experimental video-based research. *Visual Inquiry*, 7 (3), 227-241.
- Giroux, H. (1990), *Los profesores como intelectuales: hacia una pedagogía crítica del aprendizaje*. Barcelona: Paidós.
- Greene, M. (2005). *Liberar la imaginación. Ensayos sobre educación, arte y cambio social*. Barcelona: Graó.
- Gutiérrez SanMartín, M. (1995). *Valores sociales y deporte. La actividad física y el deporte como transmisores de valores sociales y personales*. Col. Monografías sobre Ciencias de la Actividad física y el deporte. Gymnos Editorial. Madrid
- hooks, b. (2022). *Enseñar pensamiento crítico*. Rayo Verde Editorial
- Heinemann, K. (2001). Els valors de l'esport. Una perspectiva sociològica. *Revista Educació Física i Esports*, 64 (17:25). INEFC. Barcelona.
- Jollien, A. (2001). *Elogio de la debilidad*. Barcelona: RBA Libros S.A.
- Laing, O. (2022) *Funny weather. Art in an emergency*. Pan MacMillan
- Logan, L. (1980): *Estrategias para una enseñanza creativa*. Barcelona: Oikos-Thau.
- López Fernández Cao, M. (coord.) (2006) *Creación y posibilidad. Aplicaciones del arte en la integración social*. Madrid: Editorial Fundamentos.
- Mason, R. & Buschmuehle, C.P. (eds.) (a premsa). *Images and Identity: Educating Citizenship through Visual Arts*. Bristol: Intellect.
- París, G. & Hay, P. (2019). 5x5x5=Creativity: Art as a Transformative Practice. *International Journal of Art & Design Education*, 39 (1): 69-83. DOI:10.1111/jade.12229
- París, G. (2019). El artista residente en la escuela como agente de cambio en las estrategias de aprendizaje. *Arte, Individuo y Sociedad* 31(2): 445-462. <https://doi.org/10.5209/aris.62384>
- París, G. (2019). El arte como espacio de reencuentro: influencias rizomáticas entre infancia y artistas residentes en la escuela, en *Arteterapia. Papeles de arteterapia y educación para inclusión social*, 14: 33-52.
- París, G.; Blanch, S.; Hay, P. [eds]. (2023) INTERSTICE. Encounters between artists, children and educators. Thoughts in-between the arts and education. <https://ddd.uab.cat/record/275922>
- Penney, Dawn (2002). *Gender and Physical Education. Contemporary Issues and future editions*. Routledge. Usa and Canada.
- Platero R.L. (2014) *Trans*exualidades. Acompañamiento, factores de salud y recursos educativos*. Barcelona: Bellaterra.
- Prat, M & Flintoff, A. (2012). Tomando el pulso a la perspectiva de género: un estudio de caso en la formación del profesorado de Educación Física. *Revista Electrónica Interuniversitaria de Formación del Profesorado (REIFOP)* 15, 42 (3).
- Prat, M. & Soler, S. (2003). *Actitudes, valores y normas en la Educación Física y el deporte*. Reflexiones y propuestas didácticas. INDE Publicaciones, Barcelona - 2003. 84-9729-031-3
- Prat, M & Soler, S. (2009). El espectáculo deportivo, ¿un contexto educativo? Análisis de las actitudes de los adolescentes como espectadores. *Revista Cultura y Educación*, 21, 43-54.

Prat, M., Soler, S. & Carbonero, L. (2012). De las palabras a los hechos: Un proyecto para promover la participación femenina en el deporte universitario. El caso de la Universitat Autònoma de Barcelona. *Revista Àgora para la Educación Física y el Deporte*.

Prat, M.; Soler, S.; Tirado, M. A. & Ventura, C. (2006): "El deporte como instrumento para el desarrollo de la capacidad crítica de los adolescentes". A Durán, J. & Jiménez, J. (Coord.): *Valores en movimiento: la actividad física y deporte como medio de educación en valores*. Consejo Superior de Deportes. Madrid.

Rifà-Valls, M. (2009). Deconstructing immigrant girls' identities through the production of visual narratives in a Catalan urban primary school. *Gender and Education*, 21 (6), 671-688.

Rifà-Valls, M. (2017). Arquitecturas contemporáneas de la migración. Transitando por espacios, subjetividades y educación en Reporting from the front. *Revista Invisibilidades*, 10, 25-37.

<https://www.apecv.pt/revista/invisibilidades/10/10.24981.16470508.10.5.pdf>

Rifà-Valls, M. (2019). Pedagogies creatives per sobreviure a la <<via mercurial>> del canvi educatiu: currículums flexibles, diversitat d'aprenentatges i identitats en transformació. *Revista Catalana de Pedagogia*, 16, 17-39. <http://revistes.iec.cat/index.php/RCP/article/view/146015>

Rifà-Valls, M. & Empain, J. (2020). In-betweenness in moving images: six experimental tactics of video-ethnography to narrate South Asian immigrant girls' subjectivities. *Ethnography and education*, 1 (2), 171-189.

Ríos, M. (2003). «Modelo de sensibilización en una escuela para todos». En *I Congreso Nacional y Personas con Discapacidad*. Pamplona: Gobierno de Navarra. Departamento de Educación y cultura. <http://dialnet.unirioja.es/servlet/libro?codigo=3507>. [Última consulta el 1 de septiembre de 2010]

Schalock, R. (2001). «Conducta adaptativa, competencia personal y calidad de vida». En Verdugo, A. y Borja, F. (coord.). *Apoyos, autodeterminación y calidad de vida. IV Jornadas científicas de investigación sobre personas con discapacidad*. (pp. 83-104) Salamanca: Amaru Ediciones

Roldan, J. & Marín, R. (eds.) (2012). *Metodologías artísticas de investigación*. Málaga: Aljibe Ediciones.

Root-Bernstein, R. & M. (2002). *El secreto de la creatividad*. Ed Kairós. Barcelona

Shohat, E. & Stam, R. (2002). *Multiculturalismo, cine y medios de comunicación*. Barcelona, Buenos Aires y México: Paidós comunicación.

Soler, S., Flores, G. & Prat, M. (2012). La educación física y el deporte como herramientas de inclusión de la población inmigrante en Cataluña: el papel de la escuela y la administración local. *Revista Pensar a pràctica*, 1, 1-19. Goiânia. Brasil

Soler, S.; Prat, M.; Juncà, A. & Tirado, M. A. (amb la col·laboració de Calvo, J.; González, C.; Font, R. i Ventura, C.) (2007): *Esport i societat: una mirada crítica*. Eumo editorial. Vic.

VVAA (2005). Responsabilidad personal y social a través de la E. Física y el deporte. Tandem 219. Monografía.

Revistes:

International Journal of Art and Design Education:

<http://eu.wiley.com/WileyCDA/WileyTitle/productCd-JADE.html>

Studies in Art Education: <http://www.arteducators.org/research/studies>

Visual Culture & Gender: <http://vcg.emitto.net/>

Narrative Inquiry: <http://benjamins.com/#catalog/journals/ni/main>

Associacions i programes

Canadian Association for Community Living. Diversity includes: www.no-excuses.ca/

Comunidades creadoras para gente con NEE (R. Steiner): www.camphill.net

Creative et Handicap Mental: www.creahm.be

Creative Growth Art Center: <http://creativegrowth.org/studio/>

European outsider art association: www.outsiderartassociation.eu.

Programari

Editor de textos i imatges.

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(TEm) Teoria (màster)	1	Català	primer quadrimestre	tarda